

Zaskrbljenost

V jugoslovanski javnosti in posebno še v vladnih ter vodilnih partijskih krogih je opaziti očitno zaskrbljenost zaradi vedno slabšega gospodarskega položaja. Uvoz se veča veliko hitreje kot izvoz, inflacijski pojavi se kljub devalvaciji dinarja množijo, nekritične investicije hitro naraščajo, pri čemer ne pomagajo nobeni opomini vlade in gospodarskih načrtovavcev, in cene se višajo. Okrog 700.000 ljudi, največ mladih, si je poiskalo delo v tujini. Zaradi tega trpe domače industrije, ki izgubljajo strokovno delovno silo in mlajše inženirje, zlasti pa tudi kmetijstvo z živinorejo.

To zaskrbljenost je jasno izrazil zadnji čas predsednik vlade Ribičič v raznih intervjujih, predvsem za ljubljansko »Delo«. Usoda je hotela, da se je Ribičič znašel ob vladnem krmilu prav v najtežjem trenutku. Priznati mu je treba, da je človek z izrednim čutom odgovornosti.

Temu se pridružujejo razni problemi političnega značaja, kajti tudi jugoslovanski narodi imajo kot narodne skupnosti različne gospodarske interese, čeprav nikakor ni nujno, da bi si morali biti ti med seboj v nasprotju. Morala bi bilo za vse najbolje, priznati to dejstvo in se ravnati po njem, namreč da se prepusti njim samim, da uredijo gospodarstvo vsak na svojem področju, nato — ali bolje hkrati — pa se svobodno dogovarjajo za medsebojno gospodarsko sodelovanje. Gospodarsko napredne republike bi verjetno avtonomno hitro rešile svoje gospodarske probleme in bi dale vzgled manj razvitim ter jim pomagale po svobodnem medsebojnem ali skupnem dogovoru. Največji del jugoslovanskih gospodarskih težav izvira po našem mnenju gotovo iz dejstva, da so se gospodarski in politični načrtovavci premalo ozirali na specifični položaj posameznih narodov in na dejstvo, da mora tudi gospodarstvo odgovarjati narodni individualnosti in psihi.

Kot slovenska narodna manjšina smo močno zainteresirani na usodi matičnega slovenskega naroda in vseh narodov, ki sestavljajo socialistično jugoslovansko zvezno državo, s tem pa tudi na ugledu jugoslovanskega socializma in samoupravljanja. Ali bi ne bilo primerno, da se poskusi končno tudi z eksperimentom socialističnega samoupravljanja v specifičnih gospodarskih in družbenih pogojih narodnega samoupravljanja, nič več po centralističnih konceptih, ki na koncu koncev še vedno spominjajo na svoj sovjetski vzor in model? L. 1945 je bilo to opravičljivo in do neke mere celo nujno, danes pa postaja ovira za hitrejši razvoj vseh jugoslovanskih narodov. Socialistična samoupravljalna Jugoslavija bo resnično močna samo kot pluralistična skupnost, ne pa kot centralistično urejena skupnost, v kateri se republiški centri ne prepirajo o tem, koliko porabi eden na račun drugega.

Pred socialistično skupnostjo jugoslovanskih narodov se odpirajo še velike gospodarske in politične perspektive, a odgovorni, zlasti ZKJ,

(Nadalj. na 2. strani)

KRHKI TEMELJI EVROPSKE SKUPNOSTI

Nekateri mladi Slovenci pri nas se branijo dela za svojo narodno skupnost — tistega, kar imenujejo javno politično in prosvetno dejavnost — z izgovorom, da to nima več pomena, ker gremo proti Združeni Evropi, v kateri bodo vse meje odpravljene in po njihovem bo to privedlo no nekakega zlitja narodov. Ker pa takega gibanja za združitev vse Evrope ni — nasprotno, Evropa je razdeljena, kot vemo, na dva bloka in na poleg tega še razne druge skupine držav in nevtralce — so mogli imeti pri tem v mislih samo Evropsko gospodarsko skupnost oziroma neko blede, netočno, zamegleno predstavo o njej. Kako varljivo pa je upanje, da bi mogla ta skupnost kmalu privedi do združitve vse Evrope, se je pokazalo prav te dni z izbruhom denarne krize v njej.

IDEJA POROJENA IZ ŠIBKOSTI

Ideja Evropske gospodarske skupnosti se je porodila v povojnih letih, ko je bila zahodna Evropa izmzgana od vojne in se je čutila nevarno šibka med dvema največjima silama sveta, med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami. Prva je ogražala zahodno Evropo vojaško in s svojim prevratnim gibanjem, druga pa gospodarsko; njen mogočni dolarski kapital je začel vdirati v zahodnoevropske države in požirati podjetja drugo za drugo. V takih razmerah — bila so leta »hladne vojne« — so prišli nekateri zahodnoevropski državniki na misel, da bi njihove države združile svoje gospodarske sile in začele tudi s procesom političnega, ali bolje rečeno, meddržavnega zblíževanja in združevanja, da bi končno nastala nekaka meddržavna ali naddržavna skupnost, ki bi predstavljala enoten, trden gospodarski in političen blok, ki bi bil sposoben, da vzdrži gospodarske in politične pritiske z vseh strani in postane nosivec nove evropske veljave in moči v svetu.

IDEJE SO SE POLASTILI GOSPODARSTVENIKI

Uresničevanja te ideje so se z navdušenjem lotili najprej nekateri državniki med njimi Adenauer, Schuman in De Gasperi, ki so imeli pred seboj precej jasno vizijo take skupnosti. Temeljila naj bi predvsem na političnem zblíževanju, to je, na zblíževanju in sodelovanju držav in državnih narodov. Kmalu pa so se polastili uresničevanja te zamisli predvsem gospodarstveniki in tehnokrati. O njej so razpravljali vedno bolj le na specializiranih, ozkih konferencah in v formulah, ki so postajale za navadnega Evropejca vedno bolj skrivnostne in nerazumljive. Vse skupaj se je spremenilo v pretakanje kapitalov in v »medministrske sporazume«. Politična plat evropskega združevanja je postajala vedno bolj zanemarjena. Nihče ni skrbel za to, da bi preproste ljudi v Evropi pridobival za idejo evropskega združevanja, da bi ustvarjal v njih realistično predstavo Združene Evrope, ki naj bi postala družina evropskih narodov, temelječa na svobodi in predvsem na pravičnosti. Nasprotno, vedno bolj je zadobivalo govorjenje o Združeni Evropi samo gospodarski pomen, kar se je odrazilo tudi v imenih nove evropske skupnosti: Evropska gospodarska skupnost. Skupni evropski trg in Euratom.

O narodih se ni več govorilo in še manj o manjšinah, za katere bi v pravični evropski skupnosti seveda tudi morali najti pravično rešitev in prenehati s poskusi asimilacije. Tako smo priče čudnemu pojavu, da se je Evropska gospodarska skupnost uradno popolnoma dezerterirala za vprašanje manjšin, dejansko pa jih je sploh odpisala, ker so napoti zamisli prostega pretakanja velikih kapitalov in delovne sile. Zakaj naj bi se — po takšni miselnosti — velekaptal ustavil npr. pred etničnim ozemljem Breton-

(dalje na 2. strani)

Občni zbor Slovenske skupnosti

V dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah se je v soboto, 8. t.m., začel redni letni občni zbor Slovenske skupnosti. Predsednik občnega zbora Ivan Prinčič je toplo pozdravil goste, časnikarje in člane Slovenske skupnosti. V imenu Slovenske levice je občni zbor pozdravil prof. Ubald Vrabc, pozdrave goriške SDZ pa je prinesel Albin Šuligoj.

POROČILO PREDSEDNKA SVETA Z. HAREJA

Predsednik sveta Slovenske skupnosti je na začetku svojega poročila naštel glavne probleme, ki jih je svet obravnaval od zadnjega občnega zbora lani februarja. Nato je podal nekaj idejnih osnov o delovanju sveta.

Najprej je izrazil mnenje, da bi se mo-

rali vsi po svojih močeh zanimati za politiko, ker je to stvar vseh Slovencev, v kolikor smo vsi dolžni skrbeti za blagor rojakov in vse slovenske skupnosti in prav občni zbori so prizorišče, kjer naj vsi prosto in demokratično povedo svoje mnenje. Nato je prikazal nova naziranja o skupinskem delu, kri katerem naj bodo vsi miselno in čustveno angažirani in zainteresirani nad njegovim uspehom.

Nadaljeval je z govorom o pokocilskem tolmačenju krščanskih konceptov, predvsem kar zadeva socialno tematiko, ki jo je strnil v ljubezen do bližnjega ter spoštovanje njegove svobode in njegovega človeškega dostoj-

(dalje na 4. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 16. maja, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Bach - Vivaldi: Koncert v d molu za orgle; Igra Bergant, 10.45 Za dobro voljo; 11.15 J. Swift: »Potovanje v Liliput«; 11.35 Ringaraja za naše malčke; 11.50 Vesele harmonike; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja Naša gospa; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 J. Tavčar: »Red mora biti«. Farsa v dveh delih; 17.30 Revija zborovskega petja; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Lahka glasba; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Filmska glasba; 20.00 Šport; 20.30 »Ljudske pesmi«; 21.00 Semenj plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba. 22.25 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 17. maja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za srednje šole); 12.00 Igra kitarist Powell; 12.10 »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Vaše čtivo - Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Radio za šole (za srednje šole); 18.50 Deželni skladatelji; 19.10 »Odvetniik za vsakogar«; 19.30 Revija glasbil; 20.00 Šport; 20.35 Glasbene razglednice; 21.00 Romani, ki so vplivali na zgodovino; 21.20 Romantične melodije; 21.50 Slovenski solisti. Tenorist Anton Dermota, pri klavirju Hilda Dermota, Pavičičevi, Kogojevi in Lajovičevi samospevi; 22.05 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 18. maja ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Bednarik: »Pratika«; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 18.50 »Living Guitars«; 19.00 Otroci pojò; 19.10 Srečanja A. Kacina »Damir Feigel«; 19.20 Moški zbor »Vasilij Mirk« s Proseka in Kontovela, vodi Ota; 19.40 Glasbeni best-sellerji; 20.00 Šport; 20.35 Martinu: »Julietta«, opera.

♦ SREDA, 19. maja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol); 12.10 Liki iz naše preteklosti: »Robert Primožič«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - Slovarček sodobne znanosti - Jevnikar: »Slovensčina za Slovence«; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol); 18.50 Koncert Dua Stefanato - Barton; 19.10 Higiiena in zdravje; 19.20 Jazz; 19.40 »Berl, berl rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert. Vodi Švara. Sodeluje pianistka Marlak - Corrado. Vrabc: Suita za godala: Beethoven: Koncert št. 3 v c molu, op. 37 za klavir in ork.; Haydn: Simfonija št. 92 v g duru »Oxford«. Igra orkester Glasbene Matice iz Trsta. V odmoru (21.25) Za vašo knjižno polico; 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 20. maja, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Revija godal; 8.00 Sv. maša; 10.00 V prazničnem tonu; 11.15 H. C. Andersen »Divji labodi«. Pravljičica; 11.45 Karakteristični ansambli; 12.10 »Družinski obzornik«; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Škerjanc: Gazele 7 pesmi za ork. Orkester RTV Ljubljana vodi Prevorsek; 16.40 Plesna čajanka; 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Kako in zakaj - Ne vse, toda o vsem; 18.15 Lesjakov kvartet; 18.30 Umetniki in občinstvo; 19.10 Pisani balončki; 19.30 Izbrali smo za vas; 20.00 Šport; 20.30 C. Ollier: »Atentat v neposrednem prenosu«. Radijska drama; 21.45 Skladbe davnih dob; 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 21. maja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol); 12.10 Slovenska ljudska umetnost in obrt; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Govorimo o glasbi; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol); 18.50 Sodobni ital. skladatelji; 19.10 Bernobini - Borpiani: Od humanoida do robota »Lutke«; 19.20 Oktet »Gallus«, vodi Loparnik; 19.35 Novosti v naši diskoteki; 20.00 Šport; 20.35 Gspodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.50 Folklorni plesi; 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 22. maja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Tone Penko: Skrivnostni svet žuželk; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio - odda-

Krhki temelji Evropske skupnosti

(Nadalj. s 1. str.)

cev ali Južnih Tirolcev (da ne govorimo o naši manjšini) in zakaj ne bi, če bi mu tako kazalo, ustanovil prav tam velikanske tovarne z uvoženo delovno silo, ki bi v hipu spremenila etnično sestavo kakega bretonskega ali južnotirolskega kraja?

GOVORJENJE O ETNIČNIH MANJŠINAH JE NEPRIJETNO

Govorjenje o etničnih avtonomijah je neprijetno za »evropska« ušesa velikih načrtovalcev gospodarske Evrope, ki sanjajo o velikem »evropskem« gospodarskem imperiju z ogromnimi podjetji, ki bodo lahko tekmovala z največjimi ameriškimi. V takem imperiju bodo pridobili najštevilnejši narodi, Nemci, Italijani in Francozi. Njim se ne bo treba bati prostega pretakanja delovne sile iz ene države skupnosti v drugo, ker jo bodo lahko sproti asimilirali. Pač pa se tega lahko boje majhni narodi in narodne manjšine. Zato vidimo, da so najbolj navdušeni za tako »pretakanje« najštevilnejši narodi v Evropski skupnosti, med tem ko imajo majhni v tem pogledu pomisleke.

BREZ POLITIČNE PODLAGE

Zanemarjanje nacionalnih in političnih problemov se zdaj Evropski gospodarski skupnosti maščuje. Pokazalo se je, da so zgolj gospodarski ukrepi združevanja zgra-

jeni na pesku, če nimajo politične podlage. Ne more biti gospodarske enotnosti, kjer ni politične enotnosti. Združena Evropa bi se morala graditi s širjenjem evropske ideje med evropskimi ljudskimi masami, z odpravljanjem nacionalnih predsodkov, z uvajanjem pravičnejše politike »evropskih« držav do manjšin, z določanjem skupnih političnih ciljev Evropske skupnosti. Prav v gospodarskih pogledih pa bi moralo vladati precej elastičnosti, ker Evropejci niso povsod enaki in nimajo povsod enakih potreb in zahtev. To se je pokazalo tudi zdaj, ob izsiljenem sklepu o »nihanju« valut šestih držav nasproti dolarju. Nekaterim — kot npr. Nemcem — tako nihanje odgovarja, drugim ne. Škoda pa bi bilo, da bi zaradi tega propadla zamisel Evropske skupnosti in bi evropska ideja izgubila na ugledu v javnosti.

Ravno Slovenci pa bi lahko s svojimi izkušnjami nekaj doprinesli, da bi se začelo tudi v mednarodnem svetu oblikovati bolj realistično pojmovanje evropskega združevanja, ki ne bo pomenilo zgolj združenega velekapitala, ampak združene narode. Tako sožitje naj bo pravično in enako dobro za vse, za velike in male, ker je Evropi vsak narod, bodisi mnogoštevilen ali maloštevilen, nujno potreben, celo nenadomestljiv, če hoče biti res tisto, kar pomeni pojem Evropa — vir kulture, idnj in napredka, pa tudi vzorov za ves svet.

Kdo ima prav?

Italijanski parlament bo razpravljal te dni o reformi gradnje ljudskih stanovanj, ki jo nujno zahtevajo zlasti delavski sindikati. Mnogo stavk je bilo organiziranih prav zato, da bi podarile to delavsko zahtevo. Toda glede reforme je prišlo do ostrega spora in polemik med krščansko - demokratsko in socialistično stranko.

Pri izdelavi osnuta reforme oziroma zakona se je postavila krščansko-demokratska stranka na stališče, da naj preide razlašena zemlja, na kateri bodo zgrajena nova stanovanja, v last tistih, ki bodo postali lastniki stanovanj, češ da pomeni lastništvo tal veliko vzpodbudo za gradnje. Socialisti pa zahtevajo, da bi prešla v last stanovavcev samo stanovanja, to je zidovi, ne pa zemljišče. To naj bi ostalo državna oziroma javna last, da bi bila tudi za bodoče na razpolago za gradbene načrte pri urbanističnem urejanju mest in pokrajine, kar postaja vedno večja nujnost.

Oba osnutka se opirata na veljavne argumente in okrog teh se je razvila obširna polemika, v katero posega ves italijanski tisk in vse stranke. Glavno pa bi bilo, da bi začeli čimprej z gradnjami ljudskih stanovanj in pustili pravno plat za zdaj nerešeno, čeprav je jasno, da jo bo prej ali slej treba razčistiti,

ker lahko povzroči v bodočnosti hude pravne zapletljaje.

Pri vsem tem pa obe strani zatrjujejo, da nočeta, da bi prišlo zaradi tega do vladne krize in do razbitja sredinsko leve koalicije.

★

Evropsko denarno tržišče, ki ga je 40 največjih »evropskih« podjetij spravilo v zmedo, ker so sprožila poplavo dolarja v Nemčiji, se začelja umirjevati. Toda na vidiku so nove krize te vrste

Vinko Beličič je bil nagrajen pri razpisu Slovenskega planinskega društva v Trstu za najboljši literarni prispevek o gorništvu.

Zaskrbljenost

(Nadaljevanje s 1. strani)

bi morali imeti pogum, da se odtrgajo od shem, ki so postale zastarele. Namesto medsebojnih očitkov in pritožb bi bila potrebna čimbolj sproščena diskusija vseh odgovornih krogov o vseh problemih, ki se pojavljajo. In v taki iskreni atmosferi bodo gotovo dozorele tudi iskreno občutene reforme in odločitve, ki bi dale vsej skupnosti in vsakmu narodu, vsaki republiki posebej, mogočen zagon naprej.

To si kot pripadniki slovenske manjšine v Italiji od srca želimo, zlasti ker vemo, da je od tega odvisna tudi življenjska moč naše manjšine, pa tudi naš lastni ugled in spoštovanje v očeh večinskega italijanskega naroda. Ta danes z veliko večjo simpatijo in razumevanjem gleda na prizadevanja jugoslovanskih narodov kakor v preteklosti, ker jih — ne nazadnje preko nas tu — tudi bolje pozna.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20. 4. 1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphis, Trst

Naši pogledi ■ Mladinska skupina ■ Naši pogledi

Po občnem zboru

Občni zbor kake politične stranke pomeni pregled opravljenega dela v določeni mandatni dobi, predvsem pa je važen zaradi načrtovanja bodočega dela ali točneje zaradi iskanja novih poti in novih oprijemov v političnem dogajanju. Daleč pomembnejši je torej drugi del, saj gre pri njem za določanje in spreminjanje politične linije, seveda kolikor to zahtevajo potrebe časa in kraja, medtem ko pregled pretekle poslovne dobe služi le kot izhodiščna točka oz. opravičilo za nove politične izbire.

Občni zbor Slovenske skupnosti je le delno opravil svojo nalogo, saj je bilo o konkretnih predlogih in o novih možnostih političnih izbir bolj malo govora. Na drugi strani pa je tudi res, da ni občni zbor tisti, ki predlaga nove politične teze. On kvečjemu o njih razpravlja in jih sprejema ali zavrne. Te predloge je treba pripravljati vedno predhodno in sicer na podlagi zelo stvarne politične presoje razvoja dogodkov in s precejšnjo mero nujnega tveganja.

Če je pri naših politikih prišlo do take predhodne presoje, tega vendar ves čas občnega zbora ni bilo čutiti. Zato bi kdo lahko trdil, da so naši politiki v Slovenski skupnosti spet zamudili priliko, da bi se konkretno soočevali z novimi zahtevami časa ali še stvarneje z novimi zahtevami svojih volivcev: ta občni zbor je potemtakem bil nepotreben.

Pa le ni tako! Nekaj novega je vseeno prišlo na njem do izraza. Predvsem pa odvisi od bodočega razvoja političnega dogajanja v Slovenski skupnosti, če so in koliko so naši politiki znali razumeti nujnost novih poti in nujnost organizacijske preosnove.

Predsednik sveta dr. Harej je v uvodnem nagovoru pravilno poudaril, naj se od tega občnega zbora dalje pokaže nov zagon in ta zagon naj črpa svojo moč v težnji po družitvi in ne v razdvajanju.

Prav tu je prišla pri nekaterih posameznikih in tudi skupinah do izraza težnja po enotnosti, po skupnem nastopu, po skupni akciji. Slovenska skupnost pa, ki našemu človeku, mimo ideoloških razlik pomeni prav to, zaradi česar je nastala, namreč enotno slovensko politično predstavništvo v zamejstvu, mora to novo težnjo ne samo zaznati, ampak ji dati vse možnosti, da se kar najbolj utrdi in ohrani.

Zato so padle nekam v prazno besede tistih, ki so poudarjali ločeno krepitev posameznih ideoloških supin. Predvsem zato, ker je moč politične akcije samo v širšem skupnem nastopu (pretirano podčrtavanje ideoloških razlik prav kotovo ne krepí teh sil). Drugič pa zato, ker ni to niti v duhu današnjega časa, ki morda res premočno zavrača ideološke koncepte preteklih dob, nikakor pa ne etičnih vrednosti posameznih svetovnonazorskih gledanj. Z drugo besedo, dandanes prihaja bolj do izraza človekovo individualno prepričanje kot pa preračunano načrtovanje ideološke strankarske linije na podlagi njene tradicije. Ta slednja se menda kaže še najbolj v togih demagoških in totalitarnih sistemih. Zlasti mladina pa je v šestdesetih letih našega stoletja v raznih državah Zahoda pa tudi v nekaterih socialističnih sistemih dovolj jasno pokazala,

da ne sprejema več takega načina gledanja, ker ji je tuje in brezperspektivno.

Tudi naša Mladinska skupina je razpravljala o teh problemih pred občnim zborom Slovenske skupnosti. Njen namen je celo bil, da bi jih iznesla na samem občnem zboru. Toda ob ugotovitvi, da se je vse njeno delo zaenkrat omejilo le na diskusije in publicistično angažiranost — ni se pa še lotila dejanskih akcij in so tedaj njene izkušnje precej okrnjene, — se nam je zdelo neumestno stopiti pred naš politični forum zdaj. Naš doprinos k zamejski slovenski politični stvarnosti mora biti jasen, konkreten in tehten ali pa ga ni treba. Nastopati moramo brez sentimentalizmov, brez osebnih nasprotstev. Vedno moramo biti pripravljene priznati tudi samim sebi, da smo kje zgrešili, da nismo razumeli resnice časa, da smo šli mimo interesov skupnosti. Istočasno pa se ne smemo izneveriti svojim političnim zaključkom in načrtani poti.

Prav to si pričakujemo tudi od politikov Slovenske skupnosti, zato da bi se s takimi novimi medsebojnimi odnosi lotimo reševanja vrste nerešenih problemov. Predvsem pa da bi po tej poti utrdili nove temelje slovenski politični organizaciji, ker si bo namreč Slovenska skupnost le po tej poti pridobila tudi več zaupanja pri prijateljih, ki stojijo danes ob strani. Zlasti pri mladini. Prav na občnem zboru je bilo poudarjeno, da je nesmiselno in brezperspektivno prizadevanje organizacije, če nima s seboj mladine, če ne živi z njo in tudi zanjo. Mislím namreč na tisto mladino, ki živi zdaj tu in ki na svoj način občuti probleme današnjega časa in se zavzema za nove poti, ki se zdijo morda komu tvegane in nevarne, po katerih pa bo treba prejši ali slej iti.

Ob koncu bi rad dodal še misel o nastopu mladih v javnosti zlasti v odnosu do obstoječih organizacij. Prevečkrat si namreč ljudje razlagajo naš kritičen nastop kot zikanje vsega preteklega truda in prizadevanja. V resnici pa ni tako! Mladi se precej točno zavedamo, kaj od njih in od vseh zahteva nova da je nesmiselno in nevarno zapravljati čas in omahovati pri odločitvah. Ker si želimo doba in nova družba. Prav tako se zavedamo, bro in pravično družbeno ureditev, je razumljivo, da kritično presojamo vse to, kar se nam ne zdi pravilno. Taka kritika seveda ne ruši ampak skuša graditi. Kdor se je tedaj

(Nadalj. na 6. strani)

Most

Te dni smo izvedeli za izstop pisatelja Alojza Rebule iz uredništva revije *Most*, ker se njegovi pogledi idejno ne strinjajo več s smerjo nekaterih glavnih sodelavcev in urednikov te revije.

Novica sama na sebi je vsekakor zanimiva in ob njej se je vredno malo dlje ustaviti, saj *Rebula* le ni zadnji izmed slovenskih pisateljev in revija *Most* je poleg *Zaliva* edina zamejska revija za kulturna in družbena vprašanja.

Most izhaja že sedmo leto in v tem času je tu in tam menjal razne urednike v uredniškem odboru. Danes so v njem Stanko Janežič, ki je istočasno urednik mariborske *Nove mladike* in ne živi več v Trstu, prav tako ne živi tukaj Boris Podreka in Marjan Rožanc, ki je tudi ured-

nik ljubljanskih *Problemov*. Tako sta po izstopu pisatelja *Rebule* glavna tržaška urednika le še *Lokar* in *Vremec*. Z njunimi pogledi se torej *Rebula* ne strinja več. Sicer je bilo čutiti nekaj nesoglasja že v prvi številki lanskega letnika, ko je *Rebula* objavil svoj *Pripis k Lokarjevemu članku*, ki zagovarja neke Kermaunerjeve teze. Po omenjeni številki sta lansko leto izšli še dve in revija je v njih tudi povsem menjala svoj koncept. Morda se niti ne motim, če sodim, da je hotela postati neke vrste slovensko-italijanski most med krogom ljubljanskih problemovcev in tržaškimi italijanskimi kulturnim ambientom.

To je bila vsekakor težka in tvegana odločitev. Težka zato, ker smo zamejski Slovenci prišli ob svojo kulturno revijo, ki naj bi živela iz naše stvarnosti za naše potrebe. Saj je jasno, da bo vsa naša problematika šla zdaj skozi dvojno sito: najprej skozi filter določene ljubljanske duhovne revščine in potem skozi filter tržaškega italijanskega površnega odnosa do nas. Tvegana zato, ker je v svoji dvojezični formi bila kljub vsemu prešibka vaba za tržaško provincialno mentaliteto naših sodržavljanov. Vse preveč pa je imel ta poskus prizvok nepotrebnega vsiljevanja drugega jezika v naš kulturni ambient. Tveganje bi bilo vsekakor manj problematično, ko bi kaj takega poskušale revije *Umana*, *Astrolabio* in druge. Slovenski bravec pa je poleg tega še imel občutek, da je uredništvo s slovensko - italijanskimi članki le napolnilo prazne strani. To je grd in nevaren občutek. Grd zato, ker ima prizvok *Sisifovega* napora; nevaren pa za tiste bravce revije, ki so že tako in tako godrnjali nad njeno vsebino. In če sodim po kupu številčk neprodanega *Mosta* v Tržaški knjigarni, je ta strah upravičen. Komu tedaj koristi?

Tudi o novi idejni preusmeritvi revije bi bilo treba spregovoriti, zakaj še vedno sem trdno prepričan, da se določeni ljubljanski literarni poskusi pri nas ne bodo obnesli. Prvič zato, ker je bila in je naša tržaška literarna tradicija v bistvu zdrava in dovolj dinamična, da je ni treba umetno napihovati, in drugič, ker so po mojem mnenju, našemu povprečnemu bravcu in tudi zahtevnejši eliti prabne miselne montaže in neskončne poplave besed povsem tuje.

Postavlja se vprašanje, če si že tako in tako šibka zamejska revija lahko dovoljuje podobne nezdrave ljubljanske transfuzije. Vprašanje je tudi, koliko je uredniški odbor kake naše revije svoboden, da se loteva podobnih poizkusov. Saj si urednik skupaj z odgovornostjo uredništva prevzame tudi nič lažjo odgovornost pred manjšino in pred njeno zgodovino.

Teh nekaj misli nisem vrgel na papir zato, da bi revijo *Most* pomagal spravljati na oni svet. Nasprotno, *Most* mora ostati in spet na novo zaživeti! Morda pa le ne bi bilo napačno, če bi se urednika *Lokar* in *Vremec*, ko z revijo stopata v nov letnik, malo bolj zamislila, kaj si želi naš tukajšnji človek in kakšno revijo bi mu bilo treba ponuditi. *Most* bi lahko v tem pogledu opravljal prav veliko poslanstvo, saj je izmed vseh slovenskih revij še najbolj prost in svoboden glas. In če bo revija osvojila svoj prvotni napreden in krščanski koncept, bo lahko spet postala zanimiva za tukajšnjega bravca in književnika, istočasno pa tudi pričevalka novih razmer in sodobnih pogledov na slovensko zamejsko problematiko, na občečlovečke odnose, na nove aspekte prenovljene krščanske misli.

IGOR

Tržaškega

Občni zbor Slovenske skupnosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

janstva; o enotnosti in slogi med skupinami, ki ne temeljijo na svetovnonazorskih razlikah in se pri izvajanju naslonil na opomine na človeško združevanje, ki jih daje razvoj sedanjih medčloveških odnosov; o prebujanju in sprostitve duhovnosti po letih velikega snovnega in tehničnega napredka, kjer bo tudi narodnost dobila svoje pravo mesto; o spoštovanju in uresničevanju statuta Slov. skupnosti, ki pa naj sledi življenjski dinamiki prilagajanja novim razmeram in ljudem. Na koncu se je zahvalil časopisom in revijam, ki so v glavnem prinašali poročila o dejavnosti organizacije, in kolegom v svetu, ki so s svojim delom pomagali, da je svet Slov. skupnosti dobro opravil svoje delo.

Poročilo političnega tajnika

Politični tajnik dr. Drago Legiša je v svojem obširnem poročilu najprej poudaril, da sta za Slovensko skupnost še vedno polno veljavni načelo združevanja slovenskih političnih sil na Tržaškem in sploh v zamejstvu ter prizadevanje za krepko slovensko politično predstavništvo, ki omogoča, da se narodna manjšina kot posebna jezikovna in zgodovinska skupnost vključi v politično in družbeno stvarnost in s tem prispeva svoj delež pri določevanju splošnih smernic političnega in družbenega življenja. Dr. Legiša je nato podrobno govoril o poteku in izidu zadnjih upravnih volitev, kajti te najbolj odražajo trenutno moč in vpliv Slovenske skupnosti. Ugotovil je med drugim, da ima Slov. skupnost na Tržaškem skupno 25 od ljudstva neposredno izvoljenih predstavnikov in več svojih zastopnikov v raznih javnopravnih organih in ustanovah.

Daljši časa se je govornik nato zadržal pri obravnavanju povolilnega dela, ko je Slovenska skupnost morala ponovno proučiti in določiti svoj odnos do strank leve sredine zlasti v devinsko - nabrežinski občini in v pokrajinski upravi v Trstu. Slovenska skupnost je pristala na ponovno sodelovanje s strankami leve sredine šele potem, ko je bil sprejet napreden delovni program, ko so bile določene jasne obveznosti glede slovenske manjšinske problematike in ko je bila v Nabrežini zagotovljena izvolitev slovenskega župana.

V drugem delu svojega poročila je dr. Legiša govoril o vlogi in nalogah Slovenske skupnosti v trenutnem političnem položaju. Kot izrazito manjšinska slovenska politična organizacija je njena prvenstvena skrb, da si prizadeva za rešitev in ureditev odprtih slovenskih problemov. V tej zvezi je navedel glavne odlomke spomenice, ki so jo podpisali predstavniki vseh Slovencev v Italiji in je bila 3.12.1970 odposlana predsedniku vlade Colombu. Govornik je tu podčrtal, da je Slov. skupnost še dalje pripravljena sodelovati z vsemi političnimi in družbenimi silami, ki imajo posluš za manjšinske probleme.

Potem ko je dr. Legiša odločno protestiral proti ravnanju državnih oblasti z Beneškimi Slovenci, katerim še vedno zanikajo pravico do najosnovnejših narodnih pravic,

je govoril o odnosih Slov. skupnosti do sorodnih slovenskih političnih organizacij, in sicer do SDZ v Gorici, SDZ v Trstu in Slovenske levice. Iz njegovih izjav izhaja, da si bo Slov. skupnost prizadevala za tesnejšo politično in organizacijsko povezavo z omejenimi skupinami, kar naj bi olajšalo tudi njeno politično delo med Slovenci v videmski pokrajini.

Ker se zaveda, da so zamejski Slovenci neolčljiv del slovenskega naroda — je nadaljeval tajnik Legiša — Slov. skupnost podpira vse večje stike s Slovenci onstran meje, in sicer na vseh področjih. Navezala je tudi stike s SZDL Slovenije in bi bilo za splošno slovensko manjšinsko stvar koristno, če bi temu vprašanju posvečali še večjo pozornost.

V zadnjem delu svojega govora se je dr. Legiša dotaknil gospodarskih in socialnih vprašanj ter nakazal nekaj smernic za bodoče delo. Omenil je končno vprašanje mladine, kateri naj Slovenska skupnost na stežaj odpre vrata, da bo lahko kritično spremljala politično delovanje in vanj vnesla nekaj svojega navdušenja in požrtvovalnosti.

IZVAJANJE DR. ŠTOKE

V svojem poročilu je teželni svetovalec Štoka analiziral narodnostno, socialno in ekonomsko problematiko Slovencev v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Podčrtal je važnejše korake, ki jih je Slovenska skupnost naredila od zadnjega občnega zbora sem v korist vseh zamejskih Slovencev. Omenil je natančnejše delo Slovenske skupnosti v okviru deželne sveta in dejal, da je bila v tem važnem organu Slovenska skupnost stalno prisotna in da so ji bili nenehno pred očmi tako narodnostni kakor socialni problemi slovenske narodnostne skupnosti. Posebno važnost je organizacija posvetila delavstvu in njegovim problemom ter invalidom, ki jih sodobna družba žal večkrat zapostavlja. Omenil je skupne protifašistične akcije, katerih akter je bila tudi Slovenska skupnost; govoril o Titovem obisku v Rimu in o naši prisotnosti. Izrazil je prepričanje, da bodo slovenski odprti problemi, ki že desetletja čakajo na rešitev, le prišli ob spomenici predsedniku Colombu. Ob koncu svojega poročila je Štoka omenil intervju, ki ga je dal nemškemu televizijskemu omrežju in v katerem je seznanil nemške televizijske gledalce o na-

ših specifičnih problemih, kiše vedno niso rešeni, čeprav je mimo sgoro trideset let od konca vojne, ko je bil poražen nacifašizem.

Po poročilih se je razvila razprava, ki se je nadaljevala v nedeljo dopoldne. Po razrešnici dosedanjim vodstvenim organom so bile volitve za novo predsedstvo občnega zbora in za novi svet Slovenske skupnosti.

Predloženi sta bili dve kandidatni listi; volitve pa so dale naslednje rezultate. V svet Slov. skupnosti, ki šteje 22 na občnem zboru izvoljenih članov, so bili s prve liste izvoljeni: dr. Drago Legiša, dr. Raffko Dolhar, Dušan Černe, dr. Vladimir Vremec, Saša Rudolf, Antek Terčon, Igor Tuta, Vanja Lokar, dr. Matej Poštovan; z druge liste pa so bili izvoljeni: dr. Drago Stoka, dr. Franc Mlajč, dr. Zorko Harej, Marij Maver, dr. Maks Šah, dr. Teofil Simčič, Sergij Kocjančič, Saša Martelanc, Sergij Pahor, Livij Valenčič, dr. Aldo Stefančič, Glavko Petaros in Matejka Peterlin. Predsedstvo občnega zbora pa sestavljajo: ing. Milan Sosič, prof. Janko Jež in dr. Marjan Bajc.

Novoizvoljeni svet bo na prvi seji izvolil predsednika, tajnika in člane izvršnega odbora Slov. skupnosti.

—0—

ODPRTO PISMO RADIU TRST A

Dijaki drž. znan. liceja »France Prešeren« v Trstu so nam poslali v objavo dolgo odprto pismo Radiu Trst A, ki je bilo odobreno na njihovem zborovanju in v katerem izražajo svoje kritike in predloge glede oddaj. Ker pa je pismo prispelo prepozno (p opoštiti!) za objavo v tej številki, in ker je zelo dolgo, ga bomo objavili prihodnjic.

Uredništvo

VIII. RAZSTAVA GOVEJE ŽIVINE NA REPENTABRU

VIII. občinska razstava goveje živine je letos prav dobro uspela. Prisotni tehniki so ugotovili določen napredek pri krmljenju goveda, kajti telice in junice so bile na splošno lepo raščene in v večini brez hujših morfoloških napak. Počasi se kažejo rezultati vztrajnega dela pokrajinskega kmetijskega nadzorništva in živinozdravnikov. Upati je, kot je izjavil načelnik Pokrajinskega kmetijskega nadzorništva dr. Bucco (njegova izvajanja je obnovil v slovenščini dr. Vremec), da bodo živinorejci v polni meri sodelovali z novoustanovljeno Pokrajinsko zvezo rejcev in se polnoštevilno odzvali raznim skupnim pobudam na tem področju kmetijske dejavnosti in tako tudi sami prispevali, da bo njihova dejavnost dobila trdnije temelje in žela večje ekonomske uspehe.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

NOGOMET

Zaključilo se je prvenstvo tretje amaterske lige, kjer sta se do konca potegovali za prvo mesto ekipi Brega in Zanje. Tudi zadnja tekma pa ni prinesla nikakega razčističenja in tako sta se oba tekmeča znašla na vrhu lestvice z enakim številom točk in z enakim razmerjem prejetih in danih golov. Breg je v nedeljo nasul šibkemu moštvu Bar Veneto kar 8 golov, medtem ko ni prejel nobenega. Zarja pa je z nekoličkotežave odpravila ekipo Virtus z 2:0, ki je na končni lestvici na četrtem mestu.

Tako bosta morali naši ekipi odigrati še dodatno tekmo, ki bo dokončno odločila, kdo bo napredoval v drugo ligo. Za obe društvi je

to lep uspeh; vsem zamejskim škortnikom, ki se bavijo z nogometom, pa ta uspeh dokazuje, da je možno doseči dobre izide tudi z domačimi igralci, ki gotovo žrtvujejo več za svoje barve kot tuji. Pred končnim srečanjem tudi mi čestitamo obema ekipama in jima želimo, naj v nedeljo zmaga pripade boljšemu!

Tudi prvenstvo druge amaterske lige je za nami. Iz tega prvenstva je izpadla ekipa proseškega Primorja, ki je kljub nedeljski zmagi ostala na predzadnjem mestu, čeprav le zaradi slabšega količnika v golih. Prosečani so letos nedvomno imeli precej smole, soj je gotovo nekaj ekip, ki so mnogo slabše, na lestvici pred

(Dalje na 7. strani)

Plisma uredništvu

Želel bi še nekaj pripomniti v zvezi z naša nedavno prireditvijo sv. Marka v Rupi.

Predvsem je treba poudariti voljo in požrtvovalnost naših »delovnih« ljudi, to se pravi takih, ki so že preobremenjeni s svojim poklicnim delom. Kljub temu so pa organizirali in dobro izvedli naš kulturni praznik, ki je v resnici navdušil in razveselil našo vaško skupnost.

Prav v tem požrtvovalnem udejstvovanju vidimo življenjsko moč naših preprostih delovnih ljudi, ki čutijo potrebo, da se tudi kulturno pokažejo, čeprav brez podpore, brez nasvetov od zgoraj.

Ta zgled bi morale posnemati tudi naše sosedne vasi in ubrati podobno pot pri našem prosvetnem delu, da se bo res razcvetela v naši deželi prava kulturna pomlad, res samo v službi naše narodne skupnosti.

DRUŽINSKI IZLET

Slovensko planinsko društvo v Gorici je tudi za novo sezono uvedlo priljubljene enodnevne družinske izlete.

V četrtek, 20. maja, si bodo društveni člani in prijatelji ogledali Kostanjevico, Novo mesto in druge zgodovinske in kulturno značilne kraje na Dolenjskem.

Za izlet je potreben veljaven potni list ali prepustnica. Vpisovanje traja vsak dan pri društveni predsednici Smetovi do zasedbe vseh sedežev v avtobusu. Vožnja za člane 2.800 lir.

Odhod je napovedan 20. maja točno ob 5.45 s Travnika.

F.J. * 78

S M R T

V POMLADI

»Ali ste še jezna zaradi tistega?« je vprašal čez nekaj hipov in se na tihem hkrati že jezil nase zaradi svoje nerodnosti: »Zakaj to sprašujem? Zakaj jo spominjam na tisto? Če je prišla zdajle sem, je jasno da ni več jezna.« Slišal je svoj glas kot glas nekoga drugega in začutil nevoljo, ker ni izrazil ne v tonu in ne v besedah tistega, kar bi bil hotel, kar je v svoji notranjosti želel, da bi ji dejal.

»Ne. Bila sem otročja. Oprostite,« je rekla. »Bila sem tako,« tako presenečena. A upam, da se to ne bo več zgodilo.«

Ni razumel, kaj upa, da se ne bo več zgodilo, ali da je ne bo več pdljubil, ali da se ne bo več jezila zaradi tega. Vendar si ni upal misliti tistega drugega, zato si je razlagal njene besede v prvem smislu, in to ga je spet rahlo potrlo. Toda istočasno se je že zavedel, kako nesmiselno je, da si nalaga s tem novo negotovost. novo trpljenje v dolgih samotnih urah, ki jih bo preživljal daleč od nje, pri knjigah v svoji samotni študentski izbi. Toda vse te misli, ki so se mu vsiljevale in izpodrivale druga drugo v njegovi zavesti, so bile kot trske, ki so poplesavale na mogočni struji sreče, ki ga je nosila s seboj.

Rad bi ji bil rekel nekaj ljubeznivega, nekaj lepega, kar bi ji bilo razodelo, kaj čuti do nje in kako si je želel, da jo vidi, kako je hrepenel po njej in kako ji je hvaležen, da je pritekla k njemu. Toda jezik mu je ležal še vedno kot ohromljen v ustih in vse, kar je rekel, se mu je zazdelo nerodno in neumno.

»Kje ste preživeli Božič?« ga je vprašala.

Nekdanji fašisti so pod različnimi in drugačnimi srajcami spet v gibanju tudi po Gorici. Kdo zna s kakšnim denarjem si nabirajo tudi nove pristaše med delamrznno mladežjo in dolgolasci, ki spet razsajajo po mestu pod krinko nekega nacionalizma in domovinske nevarnosti.

Novo področje udejstvovanja teh plačanih mladežnikov je mazanje uličnih zidov in

Pevma

NENADNA SMRT

Vso našo sososko je silno pretresla nenadna in tragična smrt mladega sovaščana Zorana Cibica z Oslavja.

Mladi, komaj 25-letni mož je vsoboto popoldne oral z mehničnim oralom njivo blizu doma. Z očetom je bila na njivi tudi mala hčerka. Očetu se je na traktorju, ko je bil že na koncu ozare, nenadoma zavrtele v glavi, da je telebnij v razor. Otrok je začel vpiti, pritekli so na pomoč sosedje in tudi Zeleni križ. Ugotovili so pa le, da je mladega in precej krepkega gospodarja zadela nenadna kap. Ni bilo več pomoči.

V ponedeljek smo pokojnika spremili na zadnji poti na pokopališče v Pevmi. Več let je delal kot mehanik v Voukovih strojnih tovarnah pri Pevmskem mostu. Zapušča ženo in tri mladoletne otroke.

»Doma. Pri materi.«

»Na Štajerskem?« se je začudila. »Jaz pa sem bila skoraj ves čas bolna. Nič hudega. Samo malo prehlajena, a me niso pustili ven. Preveč me cartajjo,« se je spet poredno zasmejala. »Saj veste, sem najmlajša v hiši.«

»Ali že nastopate v operetnem baletu?«

»Ne, zdaj v počitnicah ni vaj. Po počitnicah bom spet začela.«

»Ali vas bom lahko spet kdaj počakal?«

»Če hočete...«, je rekla in ga pogledala. Čutil je, da se poredno smehlja. Zdaj sta počasi hodila vstric ob vrtni ograji.

»Vas ne zebe?« je vprašal.

»Ne preveč.«

Čutil je, da je ne sme predolgo zadržati, da se ne prehladi in da je ne pogrešijo, vendar je ni mogel poditi noter. Obrnil se je, tako da sta šla spet proti vhodu v vilo. Pri hoji sta se skoraj dotikala in na roki je začutil mehko tkanino njenega krila in kdaj pa kdaj toploto njenega boka in njene nadlakti. Še nikoli v življenju ni občutil nobenega dotika tako milo in sladko. Komaj da se je zavedal, kaj govorita, besede so bile spricho tega dotikanja, kateremu se ni izmikala, skoraj odveč.

Ko sta bila pri vrtnih vratih, se je ustavila.

»Moram noter, drugače bodo še opazili, da me ni v hiši,« je rekla in mu dala roko. Stisnil ji jo je in jo zadržal v svoji.

»Hvala, da ste prišla. In počakal vas bom,« je rekel.

»Torej na svidenje!«

»Na svidenje! Lahko noč!«

(dalje)

Iz Goriške

Kdaj bo konec?

vogalov z najrazličnejšimi izzivalnimi napisi. Če drugega ne, pa vsaj lepake drugih strank premažejo s svojimi gesli, in to celo v slabi italijanščini.

Prejšnji teden so bili ti fašistični mazači zopet na delu. Pobje so z napisi pomazali hišne stene v ulicah Croce, Favetti in Seminario, torej prav nalašč v bližini slovenskih srednjih šol. Svoja izzivalna gesla so načečkali tudi v drevoredu blizu Katoliškega doma.

To delo opravljajo seveda ponoči, pa tudi če bi podnevi, bi jih najbrže nihče ne izsledil!

Toda naj se zavedajo pobje, ki so menda plačani po pet tisoč na noč, in njih plačniki, da ima vsaka klobasa svoj konec. Tako tudi pobalinsko fašistično izzivanje po Gorici.

Števerjan

POMLADNI TURNIR

Sportno združenje »Brda« v Števerjanu razpisuje prvi spomladanski turnir v odbojki za ženske in za moške ekipe.

Turnir bo potekal na zasilnem občinskem igrišču v Števerjanu od 15. do 22. maja, in sicer ob delavnikih v večernih urah, ob praznikih pa v jutranjih ali popoldanskih urah.

Možnost sodelovanja se nudi vsem slovenskim ekipam z Goriškega.

Vpisovanje traja v večernih urah z župnijskem domu ali pa pri posameznih članih športnega društva »Brda«.

Zmagovalca v moški in ženski vrsti bosta prejela za nagrado pokal, ki ga bo dalo Slovensko katoliško prosvetno društvo »F. B. Sedej« v Števerjanu.

RODITELJSKI SESTANEK

Ravnateljstvo nižje srednje šole v Gorici, ulica Randaccio 10, sporoča, da bo roditeljski sestanek v ponedeljek, 17. maja, ob 19. uri v šolskih prostorih.

Starši in njihovi namestniki so vljudno vabljeni.

— o —

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU - SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA - GORICA - ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA v sodelovanju z E.M.A.C. iz Gorice

VITALIANO BRANCATI

RAFFAELE

(komedija v treh dejanjih s prologom)

V petek, 14. maja ob 20.30 za mestne abonente v Katoliškem domu v GORICI.

— o —

6. t. m. so odprli v avli hotela »Tabor« v Sežani razstavo del slikarja Vladimira Klanjščka iz Števerjana.

— o —

Odnosi med »Kitajsko in Združenimi državami se boljšajo naprej, po zaslugi »ping-pong diplomacije«. Govori se celo o možnostih Ču En Lajvevega obiska v Ameriki. Boljšajo se tudi odnosi med ostalim Zahodom in Kitajsko. To se odraža vedno bolj tudi na bojiščih in Indokini, kjer začena vojna — na srečo — »stagnirati«.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Marjan Mušič: „Arhitektura slovenskega kozolca“

Cankarjeva založba v Ljubljani je izdala naravnost razkošno opremljeno monografijo Marjana Mušiča z naslovom »Arhitektura slovenskega kozolca«. To je že druga večja samostojna knjiga o tej značilni kmečki konstrukciji in obnem plemenitem okrasu slovenske pokrajine. Prvo knjigo o slovenskem kozolcu je napisal že pred vojno znani zemljepisec in etnograf Anton Melik. Imela je naslov »Kozolec na Slovenskem«. Druga je Mušičeva.

Marjan Mušič je arhitekt in zato je razumljivo, da se je lotil kozolca predvsem s stališča arhitekture. V barvnih in navadnih fotografijah, risbah in načrtih prikazuje kozolce različnih tipov, kar jih je najti po osrednji Sloveniji. Že samo prelistavanje te knjige je velik užitek in šele ob njej se človek zave, kak bistven okras so kozolci tako za gorate kot za ravninske kraje na Slovenskem, prav posebno pa še za holmasto pokrajino kje na Dolenjskem, v Beli krajini ali pa na Štajerskem. Presenečen je tudi nad bogastvom in preprosto, a intimno in smiselno lepoto arhitekturnih oblik kozolcev. Marjan Mušič je opravil s to knjigo delo, za katero si zasluži vse priznanje in ki bo za trajno ohranilo svojo vrednost. Priznanje pa si zasluži tudi založba. Ta knjiga ima resnično znanstveno vrednost, v okras in ponos pa bo tudi vsalki, zlasti tudi zasebni knjižnici. Še posebno primerna je kot darilo, tudi tujcem, ker jim bo najlepše razkrila nekaj lepote slovenske zemlje in čuta za estetiko in ustvarjalnost v slovenskem ljudstvu.

Ce bi se bil Marjan Mušič omejil na arhitekturno plat kozolcev, bi bil ustvaril delo, ki bi mu ne mogli sploh ničesar očitati. Na žalost pa je zapadel v skušnjavo — lahko bi rekli v napako, ki je tako značilna za mnoge slovenske znanstvenike, da vzbuja kritike že v tuji znanstveni publicistiki — namreč da se ne zna omejiti na predmet svojega raziskovanja, ampak začno talkoj po vsem svetu iskati podobnosti in jih skušajo spravljati v zvezo s predmetom svojega raziskovanja, s čimer samim sebi onemo-

gočijo, da bi prišli do kakega konkretnega znanstvenega rezultata. Marjan Mušič se v pretirani ambiciji, da bi razložil tudi nastanek kozolca, ni oziral na najbolj elementarna etnografska in zgodovinska dejstva, ampak se brezskrbno prepustil fantaziji. Tako nam na primer dopoveduje v spremnem besedilu, ki je — ne čisto dobesedno — prevedeno tudi v angleščino, da so našli Slovenci kozolce v današnji domovini že pri naselitvi in jih le izpopolnili, da so prevzeli kozolce od Keltoev, dalje da so izpopolnili kozolce v Beli krajini Uskoki in še marsikaj podobnega, kar je čista fantazija. Navaja tudi razne zgodovinske domneve o slovenskem podložništvu Obrom, o »polnomadskem« življenju nekdanjih Slovencev itd.; vse to so novejša zgodovinska raziskave že ovrgle. Tako na primer na Hrvaškem sploh ni kozolcev.

Značilno je tudi, da se pri razlagah o nastanku kozolca ne ozira na prvotno, narečno obliko te besede, ki se glasi »kozouc«, ampak uporablja le knjižno besedo kozolec, kar je etnografsko popolnoma zgrešeno. Šele razrešitev pomena narečne besede, bi razodela izvor kozolca. Tudi priloženi zemljevid, ki kaže razširjenost kozolca na Slovenskem, je napačen oziroma nepopoln, ker Štajerske od Celja naprej sploh ne upošteva, medtem ko je znano, da je Štajerska, zlasti Ptujsko polje, Prlekija, Pohorje itd. polna kozolcev. Tudi Koroške razen Ziljske doline skoro nič ne upošteva. To pa so hude hibe Mušičeve monografije, ki nam kvarijo veselje nad njo.

REBULA JE IZSTOPIL IZ UREDNIŠTVA »MOSTA«

Pisatelj Alojz Rebula je — kot smo izvedeli — izstopil iz uredništva revije »Most«, ker se ne strinja z usmerjenostjo, ki jo kaže ta revija zadnje čase v člankih nekaterih svojih drugih urednikov in glavnih sodelavcev. Njegovo ime je ostalo navedeno med uredniki najnovejše številke le po pomoti.

Proti reakcionarnemu izzivanju

Pod krinko »prijateljev oboroženih sil« so fašisti in drugi njihovi reakcionarni pajdaši napovedali za nedeljo, 16. t. m., veliko zborovanje v Vidmu, da bi med drugim poveličevali »trikolorizem« in »trikoloriste« to je fisto organizacijo in posameznike, ki so v letih po drugi svetovni vojni terorizirali beneškoslovenske vase in njihove prebivavce.

Povsem upravičeno so zato protifašistične skupine v deželni svet, med njimi Slovenska skupnost, s posebno skupno pismeno vlogo zahtevale od predsednika Berzantija, naj nemudoma posreduje pri rimski vladi, da se zborovanje lažnih »prijateljev oboroženih sil« prepove, ker pomeni grobo izzivanje vseh demokratov in hkrati globoko žalitev za furlansko prestolnico, ki je bila odlikovana za posebne zasluge v odporiškem gibanju.

Pravilno so omenjene politične skupine glasile, da oborožene sile ne potrebujejo prijateljev, ki nočejo priznati, da je sedanja republika izšla iz odporištvu in da oborožene sile, to je vojska, morajo po ustavi braniti in čuvati samo takšno republiko.

Z zadovoljstvom smo vzeli na znanje odgovor deželne vlade, ki zagotavlja zanimanje,

naj se provokatorska manifestacija prepove, in ki hkrati pudarja, da soglašča z izvajanjem protifašističnih skupin v deželni svet.

Zanima pa nas, če bo posredovanje pri rimski vladi imelo uspeh.

PO OBČNEM ZBORU

(Nadaljevanje s 3. strani)

otepa, pomeni, da si ne želi razjasnitve in s tem novih odnosov. Ostati pri starem je seveda lahko in najmanj tvegano, ni pa vedno pošteno in družbeno koristno dejanje. Želeti bi bilo, da bi tisti ljudje, ki aprioristično odklanjajo samostojne poglede in nastope mladih, malo bolj upoštevali njihovo dobro vero, njihovo neizkušenost in njihovo pošteno prizadevanje za dobrobit tukaj živečega slovenskega človeka.

GLASBENA MATICA - TRST

V sredo, 19. maja, ob 17. uri v veliki dvorani Kulturnega doma

KONCERT

MLADINSKEGA ZBORA RTV LJUBLJANA

Dirigent MATEVŽ FABIJAN

Obisk koncerta vljudno priporočamo zlasti osnovnošolski in srednješolski mladini.

S Tržaškega

PREDAVANJE O ZGODOVINI IN FOLKLORI NA OPČINAH

V nedeljo popoldne je priredil Angel Vrevec, ugledni openski gostilničar in etnograf-amater, predavanje v Prosvetnem domu, na katerem je orisal dosedanje uspehe akcije, da se zbere vse zgodovinsko in etnografsko zanimivo dokumentarno gradivo o preteklosti Opčin. V več kot triurnem predavanju je predstavil izredno količino nabranega gradiva. On sam in prof. Ivan Sosič, ki bi bil moral tudi predavati, a je nekaj dni prej zbolel, sta več let zbirala to gradivo in obšla takorekoč vse stare openske družine in hiše. Zbrala sta med drugim vsa nekdanja ledinska imena, in to prav zadnji hip, preden bodo s smrtjo starih Opencev za vedno pozabljena. Vrtila sta jih tudi v poseben zemljevid.

Oba zbiravca, ki sta opravila svoje delo v skladu z modernimi kriteriji etnografije, si zaslužita vse priznanje. Želeti je, da bi gradivo, obdelano in komentirano, čimprej izšlo v knjigi. Prof. Ivanu Sosiču pa želimo čimprejšnje okrevanje.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom
GOSTOVANJE DRAME SNG IZ MARIBORA

JEAN ANOUILH
ARDELE' ALI MARJETICA

Prevedla: Radojka Vrančič
Scenograf: Sveta Jovanovič
Kostumograf: Vlasta Hegedušič
Režiser: ALEŠ JAN

V soboto, 15. t. m. ob 21. uri (Abonma Premier-ski, Red A in Mladinski v četrtek)
V nedeljo, 16. t. m. ob 16. uri (Abonma Red B - nedeljski popoldanski, Okoliški in Mladinski v sredo)

Zaradi združitve abonmajev in nujne nove porazdelitve sedežev, vljudno prosimo vse abonente, ki se predstave ne nameravajo ali ne morejo ogledati, da nam to čimprej, vsakakor pa najkasneje do četrтка, sporočijo na tel. 734.265 vsak dan od 12. do 14. ure.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
V nedeljo, 16. t. m. ob 20,30 v kinodvorani v BAZOVICI
V torek, 18. t. m. ob 20.30 v kinodvorani v SKEDNJU

VITALIANO BRANCATI

RAFFAELE

(komedija v treh dejanjih s prologom)

IZVENŠOLSKO UDEJSTVOVANJE NAŠE MLADINE

Pogovor bo v SREDO, 19. maja, v prostorih Mladinskega krožka v Dolini. Začetek ob 20.30.

KONCERT MARIJINIH PESMI NA VEJNI

V nedeljo 23. maja, na praznik Božje Matere in kraljice, bo ob 16.30 v svetišču na Vejni sv. maša za slovenske vernike in po maši koncert Marijinih pesmi.

Koncert, ki ga prireja Zveza cerkvenih zborov v Trstu, je mišljen kot prispevek k pripravi na svetovni mariološki kongres, ki bo prihodnjega avgusta v Zagrebu.

Srednja šola SIMON GREGORČIČ v Dolini prireja v sodelovanju z združenjem staršev pogovor za okroglo mizo o temi:

Sodobno kmetijstvo

Prednosti specializiranih nasadov v vinogradništvu

V letu 1968 je Sergio Cicoldi izvedel primerjalno analizo med mešanimi in čistimi trtnimi nasadi. To je dosegel tako, da si je zapisoval vse ure, ki so bile potrebne za gojenje mešanih in čistih nasadov. Končni rezultat je bil sledeč: pri specializiranem nasadu so bili pridelovalni stroški za 46 odst. manjši kot pri mešanih. Podroben potek raziskav je bil naslednji.

UVODNE MISLI

Avtor, ki je svoje izsledke objavil v reviji »Genio Civile« št. 3, 1971, ugotavlja uvodoma, da je italijansko vinogradništvo zaradi pomanjkanja delovne sile prisiljeno povečati storilnost in tako spremeniti način gojenja in pridelovanja. Že dve desetletji je opaziti, da izginjajo mešani nasadi (trte so navadno pomešane z drugimi drevesnimi kulturami), ki se umikajo specializiranim nasadom. Nekdanji videz vinograda, ki je tudi v krajinskem - estetskem oziru dajal pečat celo širšim področjem npr. v Toskani, neustavljivo izginja. Trtno - drevesni nasadi so doma v Padski nižini, odkoder so se razširili na vse strani. Zelo so se trtno-drevesni nasadi razširili z vpeljavo spolovinarstva v 13. stoletju. (Mešani nasadi so močno razširjeni tudi v tržaški pokrajini, največkrat najdemo trto skupaj s sadnim drevjem). V zadnjih desetih letih so mešani trtni nasadi povsod nadovali, sedaj izvira pridelek grozdja iz mešanih nasadov približno 25,3 odst., iz čistih pa za 75,64 odst. Regionalno gledano zasledimo velike razlike, ki kažejo tudi na različno kulturno - civilizacijsko dediščino (spolovinarstvo v Toskani — mnogo mešanih nasadov).

Avtor je hotel pobljže raziskati probleme racionalizacije delovnega postopka pri obeh načinih gnojenja. Hotel je predvsem natančno določiti čas za posamezna opravila — obrezovanje, trgatve itd. Za merilo si je vzel količino 100 kg grozdja in skušal določiti odgovarjajoče pridelovalne stroške.

ZASTAVITEV RAZISKOVANJA

Velika različnost pridelovalnih področij je povzročala precejšnje težave in gre zato jemati rezultate le okvirno. Jasno je torej, da ne morejo veljati za vse primere. Raziskave so potekale v treh različnih obratih v Regio Emiliji, pri čemer sta dva vinograda bila mešana (trta in brest), eden pa je bil specializiran — čist nasad (tipa Bellussi). Podatki se nanašajo na leto 1968 in na prej omenjeno količino 100 kg grozdja. Slednji podatek so dobili tako, da so ure delili s stoti grozdja. Izbira takšnega pokazatelja je bila storjena zato, ker je vsem razumljiva in ker daje ekonomsko zanimive podatke. Izbrani vrtni nasadi so bili v navedenem področju najbolj tipični in hkrati najbolj izenačeni med sabo zaradi podnebnih, talnih in drugih značilnosti. Spomladanska obdelovalna dela so izvedli v vseh treh obratih skoraj istočasno. Škopili so povsod približno šestkrat. Produktivsko gnojenje (foliarno in površinsko) je bilo normalno.

REZULTATI

Preden navedemo končne rezultate, bi radi omenili, da so pri ugotavljanju uporabljene časa za posamezne delovne postopke,

vključili v slednje tudi dela, kot so npr. raztegnitev pocinkane žice, obrezovanje trt, trgatve itd.

V vinogradih z mešanim nasadom so za 100 kg grozdja uporabili povprečno 7 ur in 47 minut, v čistem nasadu pa 4 ure in 3 minute. Razlika znaša torej tri ure in 44 minut, kar ni malo. Poglejmo, kako je prišlo do takšne razlike.

Raztegnitev žice in zamenjava stare

To je tipično opravilo v mešanih nasadih, v čistih ga skoraj ni.

Razumljivo je, da je izguba na času v mešanih nasadih večja.

Vežanje poganjkov na žico

Tu ni velikih razlik.

Obdelovanje (oranje, rahljanje itd.)

Tudi tu sta vinogradnika z mešanim nasadom na precejšnji izgubi in to zaradi večje obdelovalne površine.

Zimsko obrezovanje

Ugotovili so precejšnje razlike. Vinogradnik s čistim nasadom je porabil za 57,6 odst. manj časa za obrezovanje trt.

Vzdrževalna dela (okopavanje, gnojenje, škropljenje itd.)

Tudi tu je bil specializirani nasad na boljšem.

ZAKLJUČKI

Smiselna ureditev v specializiranih vinogradih omogoča lažje in udobnejše delo in zmanjšuje število ur za posamezna opravila. Velika razlika med obema nasadoma zadeva predvsem obrezovanje trt in trgatve. Raziskovalec je na koncu podal oceno razlik v pridelovalnih stroških. Razlika je precejšnja in sicer stane 100 kg grozdja iz mešanega nasada 1.213 lir več kot v specializiranem.

OBVESTILO KMETOM

Pokrajinsko kmetiljsko nadzorništvo v Trstu obvešča kmetovalce iz Brišc, Samatorce, Sv. Križa in Trnovce, da na podlagi deželnega zakona z dne 29. decembra 1965, št. 33, člen 3, 7 in 9 lahko vložijo do vključno 24. maja prošnjo za petletno obratno posojilo in sicer za škodo, ki jim jo je na poljskih nasadih povzročila toča dne 18. julija 1970. Posojilo z obrestno mero 1 odst., če je prošlec neposredni obdelovalec, oziroma z obrestno mero 2 odst. v vseh ostalih primerih, se nanaša samo na potrebe po obratnih sredstvih.

Prošnjo za posojilo z znižano obrestno mero je treba napisati na kolokovanem papirju in jo predložiti skupaj s seznamom in opisom škode ter vsakim drugim koristnim dokumentom.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

(Nadaljevanje s 4. strani)

Primorjem. Po katastrofalnem začetku prvenstva so si rdeče-rumeni nekoliko opomogli in so zlasti na koncu dosegli precej tudi presenetljivih izidov, saj so remizirali ali celo zmagali proti bolj kvotiranim enajstericam. Slučaj je bil, da je istočasno tudi neposredni tekmelec za rešitev CRDA igral zelo bojevitno ter kar zaporedoma odpravljal še tako na papirju nevarne nasprotnike. Primorje bo torej prihodnje leto zamenjalo druga domača ekipa, ki bo napredovala in kateri se bo pridružila še kriška Vesna, ki je ponovno izgubila in je že dolgo tega bila obsojena na izpad.

ODBOJKA

Ob svečanosti odkritja spomenika padlemu partizanu-učitelju Kokoravcu - Gorazdu sta se v nedeljo v Zgoniku srečali moški ekipi Bora in Krasa, ki sta se potegovali za plaketo padlega partizana, ki jo je darovala zgoniška občinska uprava. Tekmo je osvojilo moštvo Bora, ki je v dveh ne preveč tehničnih setih odpravilo domačine z izidom 15:9, 15:11. Ekipi, ki sta nastopili nekoliko okrnjeni, sta pokazali povprečno odbojko in to zlasti zaradi pomanjkanja treningov, saj sta si obe moštvi po zaključku prvenstva dovolili nekoliko zaslužnega počitka. Tekmo, ki je bila neposredno po svečanosti, si je ogledalo xveliko število gledalcev, ki so burno navijali za domačine, ob koncu pa so pozdravili oba tekmeča s ploskanjem, medtem ko je zgoniški podžupan nagrajeval zmagovalce.

Promocijsko odbojkarsko tekmovanje je po naših igriščih v polnem teku. Openski Polet nadaljuje s serijo zmag. Tokrat je bila njegova žrtev ekipa Bora B, ki je osvojila le set. Nabrežinski Sokol pa je presenetljivo izgubil proti CRDA in tako postavil v dvom osvojitve končnega drugega mesta. Padriško-gropajška Gaja je v zadnjem srečanju brez boja osvojila točki proti moštvo Libertas iz Rocola, ki se sploh ni javilo na igrišču.

V ženskem delu tega prvenstva je prva ekipa Bora odpravila Primorca s presenetljivim 3:0. S tem so mlade Borovke pod vodstvom izkušne Sonje Barej postavile resno hipoteko nad o svojitvijo prvega mesta. Dekleta Gaje so klonila pred povprečno šesterko Inter A prav tako s 3:0, medtem ko so najmlajše Nabrežinke Sokola B, po ostri in zegrizeni borbi premagale prav tako mlade sovrstnice Bora B in osvojile tako prvi dve točki na tem prvenstvu.

Prvenstvo moške D lige se bliža z naglimi koraki h koncu, Breg pa še vedno pričakuje priložnosti, ko bo lahko osvojil svoji prvi točki. V nedeljo so Dolincani ponovno klonili pred slabo Torriano, čeprav se je v ekipi vrnil, sicer ne še povsem zdrav, steber ekipe, kapetan in trener Škrinjar, ki je bil tudi najboljši na igrišču. Nekateri igralci se sploh niso javili in s tem dokazali malo resnosti in še manj navezanosti na društvene barve. Seveda se pod takimi pogoji ne more upati na doseg boljših rezultatov.

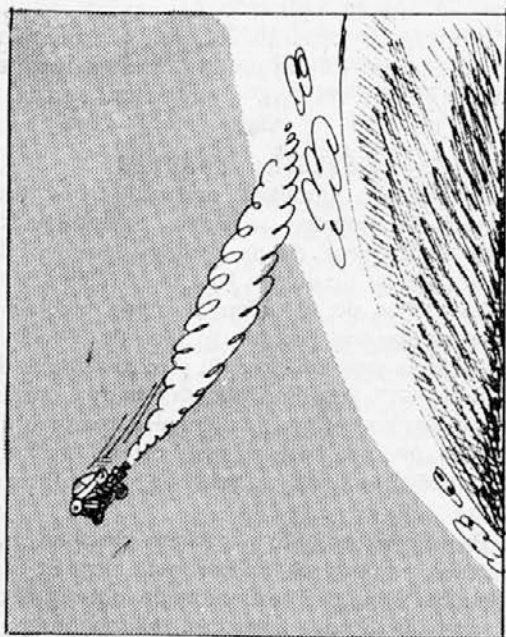
NAMIZNI TENIS

Le še eno kolo manjka do zaključka tekmovanja za Tržaški pokal, Sokol pa je že sedaj gotov zmagovalce tega prestižnega tekmovanja. Njegova razlika v osvojenih in izgubljenih tekmah je taka, da ga ne more tržaški CGS več dohiti, niti če bi v sredo odpravil Nabrežince s 6:0, kar je najvišji možni izid, ki pa je obenem tudi malo verjeten. Tako torej Boletovi fantje zaključujejo svoje priprave na državno prvenstvo s ponovnim uspehom, ki se pridružuje vsem ostalim, ki so jih mladi Sokolovci letos že osvojili. Ukmar in tovariši so prejšnji teden zaporedoma odpravili tudi v povratnih tekmah moštvi ACLI in ARAC; ta teden pa se bodo na domačih tleh še srečali z moštvom prvotligaša CGS, ki pa nastopa brez svojih prvo in drugokategorijev. Prepričani smo, da bo domača publika polnoštevilno prišla bodrit svoje ljubljence.

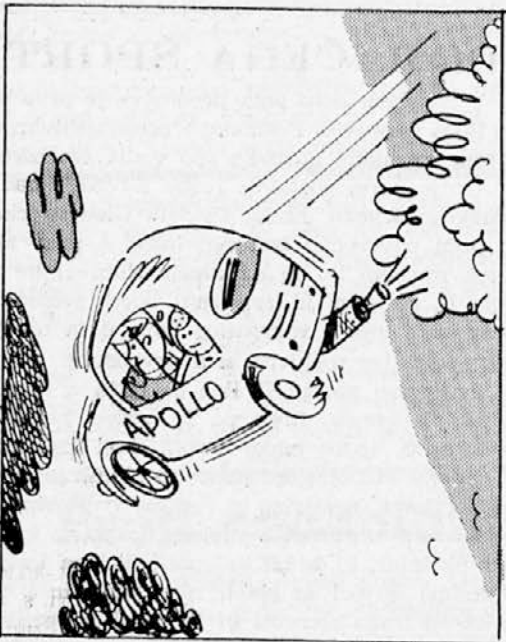

APOLLO 25

6
Riše in piše Em-Be

Apollo se je drzno vzpel, spotoma opral siv oblacček, ki bi sicer gotovo stresel tovor toče na krompirček — in se izgubil v sinjini. Daleč spodaj je ostala Kriva ulica in vsi tisti zoporni opravlki okrog štedilnika! Naši junaki so s polnimi pljuči zadihali svobodno — zlasti še, ker je v kabini ostalo dovolj sočnega mestnega zraka...

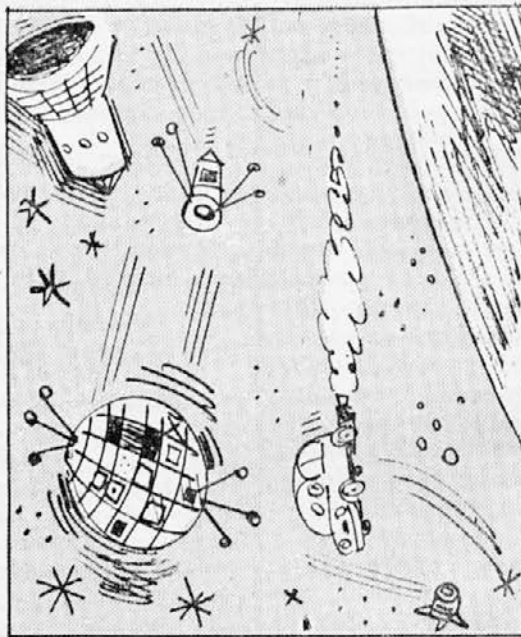
Vreme je ustrezalo in zbasali so se v vozilo. Šteli so: pet, štiri, tri dva...

Zal niti en sam aparat fotoreporterjev ni skrtnil, niti ena kamera ni zabrnela; Koloradarji na krompirju cvetniku so bili edine žive priče nadvse uspelega starta!

11. Z vesoljsko naglico so se zdaj jeli odvijati dogodki.

Posadka je zlezla v »skafandre«. Gregor — komanant ladje — je oslinil prst in ga dvignil kvišku. Nobena sapica seveda ni smela ovirati vzleta!

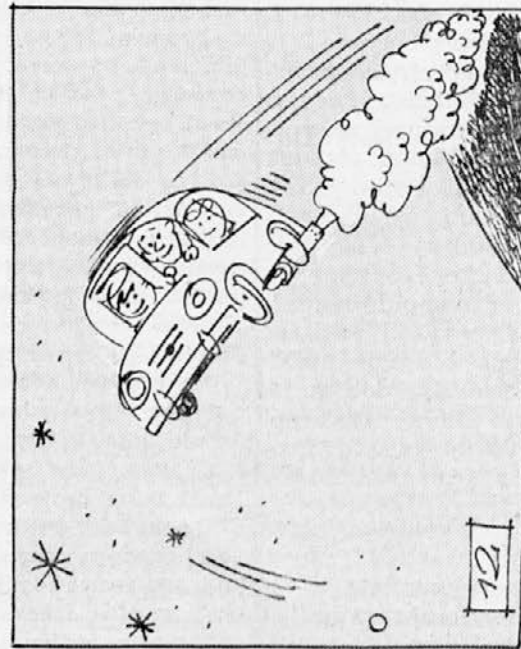

»Čudovito!« so odpirali usta vesoljci in skoraj bi bili spregledali milijonpetstotisoč sedemstopenintrideseti kilometrski kamen — pardon, meteor! — in tablo ob njem: POZOR! AVTOCESTA!

Gregor je narahlo odvezel plin.

Vesoljcem je zastal dih! Vozili so zdaj po orbiti, po domače obvozni cesti okrog Zemlje. Pridružila se jim je mednarodna gopoda z zvencečimi imeni: »Telstar«, »Kozmos«, »Lunik«... In globoko pod njimi se je vrteło vseh pet kontinentov.

12. Gregor je varno vodil vozilo. Blaž na njegovi desni je držal na kolenih šolski atlas, odprt na strani, kjer je naslikano zvezdno nebo. Urška je z zadnjega sedeža strmel na zaj na Zemljo, Fičko pa... No, ta se je zares izkazal! Najmanj desetkrat se je kazalec na brzinomeru zasukal naokrog, tako jo je cvrč po vesoljnih stezah!